

OLIMPIJSKA UVERTURA

Končno turno, a na žalost le urno

Na zimskih olimpijskih igrah leta 2026 v Italiji, gostita jih Milano in Cortina, bo prvič na sporedu turno smučanje. Veselje tekmovalcev ob ponujeni olimpijski priložnosti pa je prežeto s pelinom, saj se bodo merili le v sprintu in mešanih štafetah, ne pa v kraljevski posamični disciplini in vzponu. Dolgoletni osamljenec našega turnega smučanja Nejc Kuhar je zdaj trener, o italijanskih sprintih pa sanja njegov mladi varovanec Maj Pritrznik.

Grega Kališnik

Dolga leta je bila peza našega turnega smučarja najvišje ravni zgolj na ramah Nejca Kuharja, približno štiri leta je športno upokojen, predkoronarska sezona je bila, naključje ali ne, njegova zadnja. Zakaj? »Dosti je bilo, petnajst tekmovalnih sezon, trinajst s svetovnimi prvenstvi, svetovnim pokalom. Otroka sta bila majhna, vrhunski šport, družina, služba, vsega je bilo preveč ...«

Ko je s turnih smučí snel pse, to niso domače živali, ampak pripomoček, ki omogoča vzpenjanje s smučmi, je najprej delal v eni od kranjskih športnih trgovin, »zadnji dve leti sem v Elanu, v mednarodni prodaji, sem področni vodja prodaje«. Njegov največji tekmovalni uspeh je osmo mesto na svetovnem prvenstvu v disciplini vertikal, vzpon, »v tem smo Slovenci tradicionalno najboljši, v svetovnem pokalu pa sem najvišje prišel med člani do petega mesta«, tudi v vertikalu.

Nejčev oče Miha je gorski vodnik,

gorski reševalec, sicer je vprašanje, ali bi sin zašel v turno smučanje, »skoraj potrebuješ nekoga, da te pripelje noter. Moraš pa biti vsaj malo hribovca,« se malo spoznati na višje lege, pravi. Turno smučanje se, kot bomo spoznali, dogaja v hribih, čeravno se večina treningov opravi na smučiščih.

Zdaj je tretjo sezono trener Klemna Španringa, prvo leto člana, ter mladince Maja Pritrznika. Kuhar od naše turne vrhuške omeni Luka Kovačiča, znanejši gorskega tekača, Reo Kolbl, Slovenko, ki je živila in blestela v ZDA kot špartatlonka, in Ano Čufer, »zelo dobro gorsko tekačico«, med drugim je rekorderka teka in spusta s Triglava, **Klara Velepec** pa je na pravkaršnjem mladinskem evropskem prvenstvu v vzponu osvojila srebro.

Levitve

Turno smučanje je sila kompleksen in fizičen šport. »Redkokdo v njem začne, večkrat se v turne smučarje prelevijo gorski tekači in tekači na smučeh,« razloži Nejc Kuhar. Najbližji turnemu smučanju je gorski tek, »tam dobiš motor«, torej srce, mišičevje, moraš pa biti tudi zelo dober smučar. Tehnika je podobna smučarskotekaški, a v turni različici je še bolj izrazita vzdržljivost.

Poleti je sestavni del treninga turnega smučarja gorski tek v vseh oblikah. Najbolje je, če čim več treninga naredimo s palicami, ogromno vadbe se opravi na kolesu, »kjer lahko količinsko opraviš bistveno več, ne da bi bilo telo tako uničeno, kot je s tekom«. Pozimi je specifična, čim več časa je treba preživeti na smučkah, seveda pa tudi turno smučanje pred tekmovalnimi izzivi zahteva bazično pripravo. Novembra naj bi turni smučar naredil čim več kilometrov na smučeh, »z decembrom se začnejo tekme, ko je treba začeti dodajati hitrost,

intervale, tehniko ...«. Januar in februar sta tekmovalno najpomembnejša meseca.

Kakšno je idealno telo turnega smučarja? »Gre za raznolikost, roke ne pridejo toliko do izraza kot pri smučarskem teku«, zgor-

nji del telesa ni nujno tako močan, morajo pa biti ti športniki močni v nogah, zlasti pri spustih, in seveda vzdržljivi. Turni smučarji so konstitucijsko zelo različni, od drobnejših, »klasičnih gorskih tekačev do takih, ki imajo res močna stegna«.

Naše turno smučanje živi pod ostrejšim **Planinske zveze Slovenije**, tam je Komisija za gorske športe, naša **PZS** je del ISMF, Mednarodne turnosmučarske zveze, ki je članica Mednarodnega olimpijskega komiteja. »Ne sodimo pod smučarsko zvezo,« ne znotrajdržavno ne mednarodno. V Sloveniji sta dva, morda trije povsem turnosmučarski klubi, drugi so v okvirih **planinskih društev**.

Profesionalna peščica

Če greste konec tedna, recimo, v Rateče, se tare smučarskih tekačev, tekmovalno pa je ta šport v Sloveniji, milo rečeno, ubožen. Tudi s turnim smučanjem se pri nas rekreativno, za dušo (in seveda telo) ukvarja zelo veliko navdušencev in navdušenk, »profesionalno pa le peščica, zunaj reprezentance je le še nekaj mladine in nekaj rekreativcev, ki so sicer turni smučarji ali pa nekdanji tekmovalci, ki se še udeležujejo domačih tekmovalnj«. Na teh se zbere do 50 tekmovalcev, resnih je 15, morda 20, pove Kuhar.

Ta šport je pač tehnično izredno zahteven, oprema je posebna, »ne vidim možnosti, da bi turno smučanje pri nas postalo množičen tekmovalni šport. Drugače je v Italiji, kjer se na tekmah zbere nekaj sto, kdaj tudi tisoč tekmovalcev. Italija v turnem smučanju prednjači, poleg naše zahodne sosedice pa »morda še Francija in kak del Av-

strije ...«. Nejc doda, da se je s covidom število turnih smučarjev pri nas močno povečalo.

Tradicionalna tekmovalna disciplina je posamično, individual, kjer je več vzponov in spustov, gor-dol. Pozneje so dodali tekmo v vzponu, vertikal, pred leti pa še sprint. In sprint je zdaj olimpijska disciplina, dodali so mu mešano štafeto.

Ob sprejemu **športnega plezanja** v olimpijsko nedrje so balvanom in težavnosti dodali hitrost, ki običajnim pajkom in pajkovkam nikakor ni dišala, medalje pa so podeljevali le za kombinacijo treh disciplin. Tudi turnosmučarska uvertura v Milanu in Cortini 2026 bo postregla le s sprintom in mešano štafeto, ne bo pa vertikalna in individualne preizkušnje.

»Mi, ki smo v ta šport vpeti, vemo, da olimpijski disciplini ne bosta v prvi meri predstavili turnega smučanja. Sprint poteka v krogu, najprej so kvalifikacije, nato na izpadanje,« pripoveduje Kuhar. Krog je dolg približno tri minute, vsebuje vzpon in spust, vmes je treba s smučmi sneti kože in smučiči pritrditi na ruzgak, vsi segmenti so skrčeni. »Za gledalce je zanimivo, v kratkem času se veliko zgodi, so se pa tekmovalci začeli povsem specializirati.« V svetovnem pokalu eni tekmujejo v obeh olimpijskih disciplinah, mešana štafeta je le malo podaljšan sprint, drugi v individualu in vertikalu, slednji pomeni samo tek navzgor, »od 550 do 700 višincev, za kar potrebuješ povsem druge predispozicije«. Pa tudi trening.

»V svetovnem pokalu lahko na prste ene roke preštejemo tiste, ki so med najtrideseterico v sprintu in individualu.« Predstavljajmo si nezimskega tekača na 3000 metrov z ovirami, ki bi imel na olimpijskih igrah možnost nastopa zgolj v teku na 400 metrov, lahko tudi z ovirami.

Slabovljna domačinka

Zaradi izbire disciplin je bilo veliko slabe volje. Doslej najmočnejša Italija, domačinka iger, v sprintu in štafetah ne kraljuje, »Francozi, Švicarji in Španci so jih prehiteli po levi in desni«. Pri izboru disciplin naj bi odločala olimpijski duh in organizacijska primernost v zavarovanem, nadzorovanem območju. Vertikal naj bi bil preveč podoben zgolj smučarskemu teku, individual po gorah

nenadzorljiv in gledalcem neviden.

Olimpijske kvote so določene, kvoto prejme država, ne tekmovalc. »Določena mesta se bodo dobila s sprinti in mešano štafeto. Kdor se bo kvalificiral s štafeto, bo lahko sprintal,« pojasni Nejc Kuhar. Iz vsake države bo nastopila le ena mešana štafeta. Norme se bodo dosegale ne svetovnih prvenstvih in v svetovnih pokalih. Ta čas bi Slovenija za rep ujela eno mešano štafeto. »V sprintih še nismo konkurenčni, kdo bo nastopil v štafeti in lovil olimpijskega duha, pa se bodo dogovorili znotraj reprezentance.

Organizator OI ima vedno na razpolago *wild card*, posebna povabila, ki jih lahko nameni novim športom. V Pekingu turnega smučanja ne poznajo, še prej je igre gostila Južna Koreja, z Italijo se je pokazala idealna priložnost za turno smučanje, »dobro kaže tudi za naprej, Italiji naj bi sledila Francija«.

Realna možnost je, da na OI 2026 nastopita en naš fant in ena punca. Težko je reči, kdo, »trenutno sta Klemen in Luka močnejša v štafeti kot Maj, a Maj bo do iger še precej dozorel. Tu je še vprašanje danosti, če jih nimaš za sprint, če nimaš hitrih mišičnih vlaken, se je težko prepričati, da se boš silil v disciplino, ki ti ne ustreza. Maj jih ima.« In je toliko bolj motiviran.

Perspektiva

Eden od naskakovalcev milansko-cortinskih sanj je torej 19-letni Maj Pritrznik iz Dobrne, pravkar nagradjen kot najperspektivnejši turni smučar lanske sezone v Sloveniji. Na mladinskem evropskem prvenstvu je bil peti v vzponu, z Velepčevom v štafeti šesti. Največ trenira na Rogli, Kopah, »če sem na Gorenjskem, na Zelenici, če je sneg, grem pa z atijem tudi v hribe«. Majev oče Robert je, tako kot Nejc, gorski reševalec, turni smučar in selektor naše reprezentance.

Najprej se je Maj ukvarjal z atletiko, tekoma na dolge proge in gorskim tekoma, očetova zgodba pa ga je speljala v logično nadaljevanje, turno smučanje. Na dolge proge poleti še teče, da ohranja pripravljenost, od 3000 do 10.000 metrov. Treninško raznolikost dosega še z gorskim in cestnim kolesarjenjem, včasih pa tudi s plezanjem.

Turno je študent strojništva začel smučati pred približno šestimi leti, relativno pozno? »V bistvu ja, a turno smučati je boljše začeti nekoliko pozneje, ker je res specifičen šport, ki se dogaja v visokogorju in zahteva poznavanje razmer in obvladovanje smučanja«, torej ni za pretirano mlade ljudi. V večini disciplin so potrebne izkušnje, v vrhu so 30-, 35-letniki, zadeva pa se spreminja z mešanimi štafetami in predvsem

sprinti, kjer so mladi močnejši.

Maj potrди, da je individualna preizkušnja z vzponi in spusti osnova in bi bilo dobro, če bi bila na olimpijskih igrah, a vseč mu je tudi sprint: »V njem sem verjetno boljši, a individual je gotovo bolj za dušo, čeravno je zaradi okolja najzahtevnejši,« pravi. Krožijo govornice, da bo na igrah leta 2030 tudi individual.

Proge za sprint in mešane štafete so torej standardizirane in zaradi olimpijskih iger se bo tudi Maj osredotočil na sprint in mešano štafeto. Prvi traja približno tri minute, štafeta pa sedem minut na krog, moški in ženska vsak opravita po dva kroga. O izbiri olimpijskih disciplin doda še: »Sprijaznili smo se, kar je, je.«

Oprema za turno smučanje je zelo lahka in če nimaš vrhunske, boš zelo težko v vrhu, pove mladenič. Pancerji tehtajo 500 gramov, smučiči 750 gramov in ne smejo biti krajše od 160 centimetrov. Ultralahko. Od opreme so tu še kože, torej psi, palice, čelada, nahrbtnik, na posamičnih tekmah pa seveda lavinski trojček.

Z Majem perspektiva je, ostane pa mu ultratežka pot z ultralahko opremo.

Turno smučati je bolje začeti nekoliko pozneje, ker je res specifičen šport, ki se dogaja v visokogorju in zahteva poznavanje razmer in obvladovanje smučanja.

Maj Pritrznik

Ne vidim možnosti, da bi turno smučanje pri nas postalo množičen tekmovalni šport.

Nejc Kuhar

Maj Pritrznik sanja o Italiji, natančneje Bormiu, kjer bodo turnosmučarske tekme. FOTO ISMF

Maj na poti do šestega mesta v štafeti na mladinskem evropskem prvenstvu FOTO OSEBNI ARHIV

Nejc Kuhar, nekdanj zastavonoša, zdaj trener FOTO JERNEJ LESKOVAR

Lepota visokogorja z upokojenim Kuharjem FOTO OSEBNI ARHIV

Med sprintom nekaj časa tečejo tudi s smučmi na hrbtu. FOTO OSEBNI ARHIV

Nekoč je Kuhar dihal na škrge, zdaj si privošči tudi nasmeh. FOTO OSEBNI ARHIV